

MATURA Z NOWINAMI 2023

Zasady oceniania rozwiązań zadań

Język polski

Arkusz 2.

WYPRACOWANIE

Ogólne zasady oceniania wypracowania

1. Zdający może zrealizować temat w wybranej przez siebie formie wypowiedzi, np.: rozprawka, szkic krytyczny, przemówienie, list otwarty, artykuł, esej, pod warunkiem że będzie to **wypowiedź argumentacyjna**.
2. W wypracowaniu powinny znaleźć się co najmniej dwa argumenty. Przywołanie utworu literackiego w formie streszczenia nie jest argumentem.
3. W wypracowaniu **nie jest wymagane** omawianie utworów literackich ani w porządku chronologicznym, ani w porządku przedstawionym w temacie, tj. lektura obowiązkowa, inny utwór literacki, konteksty. Zdający powinien zrealizować temat zgodnie z przyjętą przez siebie koncepcją.
4. Funkcjonalność wykorzystania w wypracowaniu utworu literackiego nie oznacza konieczności omówienia przez zdającego wszystkich elementów fabuły, sensów utworu istotnych (z punktu widzenia egzaminatora) ze względu na zagadnienie sformułowane w temacie. Innymi słowy: nie jest istotne, co dany egzaminator uważa, że mogłoby znaleźć się w pracy (w odniesieniu do danego utworu literackiego) ze względu na zagadnienie sformułowane w temacie. Istotna jest jedynie odpowiedź na pytanie, czy to, co się w pracy znajduje, jest funkcjonalne ze względu na zagadnienie sformułowane w temacie. Zadaniem egzaminatora jest ocena stworzonej przez zdającego pracy pisemnej. Egzaminator nie może kierować się własnym wyobrażeniem, jak inaczej/lepiej można by taką pracę napisać. W ocenie należy uwzględnić to, co w pracy jest, a nie to, co – zdaniem egzaminatora – mogłoby/powinno w niej być.
5. Zdający musi w wypracowaniu wykorzystać dwa konteksty, ale nie musi odwoływać się do dwóch różnych typów kontekstów, np. jeden kontekst filozoficzny, drugi – historyczny; mogą być to dwa konteksty z tej samej kategorii.
Jeżeli zdający przywoła w wypracowaniu lekturę obowiązkową jako kontekst i popełni błąd kardynalny, to praca zostanie oceniona na 0 punktów.
6. Jeżeli wypowiedź jest w całości nieczytelna (w rozumieniu czytelności zapisu), egzaminator oceni ją na 0 punktów.
7. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. zdający napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
8. Jeżeli wypowiedź zawiera mniej niż 300 wyrazów, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *Spełnienie formalnych warunków polecenia oraz Kompetencje literackie i kulturowe*. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.
9. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego zdającego, wówczas egzamin z języka polskiego, w przypadku takiego zdającego, zostanie unieważniony. Oznacza to, że zdający nie zdaje egzaminu i nie może przystąpić do egzaminu w terminie poprawkowym w sierpniu (może przystąpić do egzaminu w kolejnych latach jego przeprowadzania).
10. Jeżeli wypowiedź zawiera fragmenty przepisane z zadania (polecenia, tekstu) zawartego w cz. 1. lub w cz. 2. arkusza egzaminacyjnego bez interpretacji tych fragmentów / komentarza do tych fragmentów, wówczas za wypracowanie zdający otrzyma 0 pkt. Całość pracy tego zdającego nie jest unieważniana.
11. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Utwory literackie, w tym lektury

1. Utworem literackim **nie jest**: komiks, powieść obrazkowa, manga, scenariusz filmowy, gra komputerowa. Te teksty kultury mogą zostać wykorzystane w wypracowaniu jako kontekst.
2. Ani jako utworów literackich, ani jako kontekstów nie traktuje się utworów literackich i tekstów piosenek obcojęzycznych, które nie zostały przetłumaczone na język polski.
3. Za lekturę obowiązkową uznaje się odwołanie przez zdającego do każdej księgi biblijnej. Biblia jest utworem literackim, którego znajomość nie obowiązuje w całości, dlatego żaden błąd rzeczowy w odniesieniu do Biblii nie jest błędem kardynalnym.
4. Zbiory mitów inne niż *Mitologia* Jana Parandowskiego nie są uznawane za lekturę obowiązkową – mogą stanowić kontekst.

Język, ortografia i interpunkcja

1. Wszystkie wyrazy napisane przez zdającego składają się na sumę wyrazów w wypracowaniu. Jeżeli zdający napisze rozdzielnie wyraz, który powinien napisać łącznie, to liczymy go jako dwa wyrazy. Liczbę wyrażoną cyframi traktujemy jako jeden wyraz.
2. Jeżeli zdający nadaje tytuły lub śródtytuły pracy lub jej poszczególnym częściom, to bierze się je pod uwagę przy ocenie pracy, np. przy ocenie spójności. Tytuły i śródtytuły wlicza się do ogólnej liczby wyrazów.
3. Poprawne są różne wersje pisowni następujących tytułów utworów literackich:
  1. „**Rozmowa** Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” albo „**Rozmowa** mistrza Polikarpa ze Śmiercią”, albo „**Dialog** Mistrza Polikarpa ze Śmiercią”, albo „**Dialog** mistrza Polikarpa ze Śmiercią”
  2. „**Boska** Komedia” albo „**Boska** komedia”
  3. „**Nie-Boska** Komedia” albo „**Nie-Boska** komedia”
  4. „**Mała** Apokalipsa” albo „**Mała** apokalipsa”.
  5. „**Rozdzió**bią nas kruki, wrony...” albo „**Rozdzió**bią nas kruki, wrony...” Zdający musi jednak konsekwentnie stosować w wypracowaniu wybraną wersję zapisywania danego tytułu.
4. Jeżeli zdający nie stosuje w wypracowaniu cudzysłowu w zapisie tytułów utworów literackich, to każde pominięcie cudzysłowu traktuje się jako błąd interpunkcyjny. Jeżeli zdający w swojej pracy konsekwentnie stosuje błędną interpunkcję w zapisie tytułu tego samego utworu literackiego, to egzaminator policzy ten błąd tylko raz.

Zadanie 16. (0-35)

Temat 1.

Różne postawy człowieka przebywającego w obcym dla siebie środowisku.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

Uszczegółowienia zasad oceniania dotyczące Tematu 1.

1. Rozumienie pojęć:
  1. a) obce środowisko – nieznanne bohaterowi środowisko (miejsce, konkretne państwo, jakaś rodzina, grupa osób), w którym pojawia się pierwszy raz
  2. b) postawa bohatera - jego reakcje, uczucia, zachowania, relacje z innymi (w momencie, kiedy przebywa w obcym dla siebie środowisku).
2. Utwór literacki uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji odwołał się do:
  1. a) wyjaśnienia, o jakie środowisko chodzi, podanie informacji o tym, jak bohater trafił do tego środowiska
  2. b) postawa tego bohatera, omówienie reakcji bohatera oraz konsekwencji przyjęcia takiej postawy
3. Zgodnie z poleceniem zdający powinien w pracy omówić **różne** postawy. Jeżeli w całej pracy omawia tylko jedną, taką samą postawę różnych bohaterów literackich, wówczas
  1. a) jeden utwór literacki – można uznać jako wykorzystany w pełni funkcjonalnie
  2. b) drugi utwór literacki – można uznać jako wykorzystany co najwyżej częściowo funkcjonalnie.

Można wykorzystać następujące utwory literackie: „Kordian” Juliusz Słowacki, „Lalka” Bolesław Prus, „Ferdydurke” Witold Gombrowicz, „Przedwiośnie” Stefan Żeromski, „Dżuma” Albert Camus, „Profesor Andrews w Warszawie” Olga Tokarczuk, „Katedra” Jacek Dukaj.

Temat 2.

Człowiek wchodzący w życie/dorastający a czynniki zewnętrzne.

W pracy odwołaj się do:

- **wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego**
- **innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki**
- **wybranych kontekstów.**

Uszczegółowienia zasad oceniania dotyczące Tematu 2.

1. Rozumienie pojęć:
  1. a) bohater wchodzący w życie, dorastający na oczach czytelnika, młody człowiek
  2. b) czynniki zewnętrzne - czynniki niezależne od bohatera - uwarunkowania historyczne, rodzina, środowisko, ludzie
  3. c) wpływ tych czynników na życie bohatera, na kształtowanie jego charakteru.
2. Utwór literacki uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji odwołał się do:
  1. a) ukazania bohatera dorastającego
  2. b) wpływu czynników zewnętrznych na bohatera, jak te czynniki oddziałują na bohatera, czy im ulega, czy zmienia się pod ich wpływem.
3. Lektura obowiązkowa – dowolna lektura obowiązkowa, wybrana spośród lektur wymienionych na stronach 2 i 3 arkusza, ilustrująca zagadnienie sformułowane w temacie.

Można wykorzystać następujące utwory: „Kordian” Juliusz Słowacki, „Przedwiośnie” Stefan Żeromski czy „Tango” Sławomir Mrożek.

Uwaga! Zasady uwzględniają zmiany z 15 marca 2023 roku odnośnie kryterium 2., 4a, 4b oraz 4c.

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia (maksymalnie 1 punkt)

<ul style="list-style-type: none"> • W wypracowaniu nie występuje błąd kardynalny. ORAZ • W wypracowaniu jest odwołanie do lektury obowiązkowej wybranej z listy lektur zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu. ORAZ • Wypracowanie przynajmniej częściowo jest wypowiedzią argumentacyjną.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Wypracowanie nie spełnia któregośkolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBO • Wypowiedź jest napisana w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Uwaga: jeżeli w kryterium *Spełnienie formalnych warunków polecenia* przyznano 0 pkt, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

2. Kompetencje literackie i kulturowe (maksymalnie 16 punktów)

Funkcjonalność wykorzystania utworów wskazanych w poleceniu (lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego).	Poziom argumentacji wypowiedzi; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów	Błędy rzeczowe
Dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Bogata argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. • Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	16 pkt	Za każdy błąd rzeczowy należy odjąć 1 pkt od ogólnej liczby punktów przyznanych za KLiK (od 0 do 16; bez punktów ujemnych).
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	15 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	14 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	13 pkt	
Jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – częściowo funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Bogata argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. • Wypowiedź świadczy o erudycji zdającego. 	12 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	11 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	10 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	9 pkt	
Dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie ALBO tylko jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi – niefunkcjonalnie	<ul style="list-style-type: none"> • Trafna argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. • Praca zawiera fragmenty erudycyjne. 	8 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	7 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	6 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	5 pkt	
Tylko jeden utwór wykorzystany częściowo i funkcjonalnie	<ul style="list-style-type: none"> • Trafna argumentacja. • Funkcjonalne wykorzystanie dwóch kontekstów. 	4 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadawalająca argumentacja. • Co najmniej jeden kontekst wykorzystany funkcjonalnie. 	3 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy kontekst/konteksty wykorzystano częściowo funkcjonalnie. 	2 pkt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnowa argumentacja. • W pracy nie wykorzystano funkcjonalnie kontekstów. 	1 pkt	
Żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie.		0 pkt	

Uwaga: jeżeli ostateczna liczba punktów przyznana w kryterium *Kompetencje literackie i kulturowe*, tj. liczba punktów po odjęciu punktów za błędy rzeczowe (jeżeli wystąpiły w pracy), wynosi 0 pkt, wówczas w pozostałych kryteriach (*Kompozycja wypowiedzi* oraz *Język wypowiedzi*) przyznaje się 0 pkt.

3. Kompozycja wypowiedzi: struktura, spójność i styl (maksymalnie 7 punktów)

3a. Struktura wypowiedzi

Uporządkowanie elementów treściowych wypowiedzi	Podział wypowiedzi	Liczba punktów	
Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy są zorganizowane problemowo.	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	3 pkt	A
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	2 pkt	B
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	C
<ul style="list-style-type: none"> • W pracy podjęta jest próba organizacji elementów treściowych wypowiedzi problemowo. • Elementy treściowe wypowiedzi zorganizowane w pracy częściowo problemowo, częściowo wyłącznie pod względem formalnym. • Elementy treściowe wypowiedzi w całości lub w przeważającej części pracy zorganizowane wyłącznie pod względem formalnym, np. wg kolejno omawianych tekstów literackich. 	Poprawny zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie struktury akapitów; sposób podziału tekstu pomaga w zrozumieniu tez zdającego. Dopuszczalna 1 usterka.	2 pkt	D
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ALBO w zakresie struktury akapitów.	1 pkt	E
	Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie) ORAZ w zakresie struktury akapitów.	0 pkt	F
Elementy treściowe wypowiedzi niezorganizowane; wypowiedź stanowi zbiór w znacznej mierze niezależnych elementów.		0 pkt	G

3b. Spójność wypowiedzi

Wypowiedź jest w całości spójna lub występują w niej nie więcej niż 2 zaburzenia w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi.	3 pkt
W wypowiedzi występuje 3–5 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi.	2 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 6–8 zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ALBO z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ALBO częścią zasadniczą pracy.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> W wypowiedzi występuje 9 lub więcej zaburzeń w spójności (tj. logice, uporządkowaniu) na poziomie poszczególnych akapitów LUB całej wypowiedzi. LUB <ul style="list-style-type: none"> Wstęp pracy jest treściowo niespójny z częścią zasadniczą pracy ORAZ z zakończeniem pracy. ALBO <ul style="list-style-type: none"> Zakończenie pracy jest treściowo niespójne z wstępem ORAZ częścią zasadniczą pracy.	0 pkt

3c. Styl wypowiedzi

Styl w całości lub w przeważającej części stosowny, tj. adekwatny do odmiany pisanej języka oraz do sytuacji komunikacyjnej (jednorodny albo funkcjonalnie niejednorodny).	1 pkt
Wypracowanie nie spełnia warunków określonych w kategorii „1 pkt”.	0 pkt

4. Język wypowiedzi (maksymalnie 11 punktów)

4a. Zakres i poprawność środków językowych

Poprawność środków Zakres środków		Nie więcej niż 5 błędów jęz.	6–8 błędów jęz.	9–11 błędów jęz.	12–14 błędów jęz.	15–17 błędów jęz.	18–21 błędów jęz.	22–25 błędów jęz.	26 lub więcej błędów jęz.
		A	B	C	D	E	F	G	H
1.	Szeroki zakres środków językowych, tzn. <ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowana składnia, • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiających pełną i swobodną realizację tematu. 	7 pkt	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
2.	Zadawalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne/odpowiednie do realizacji tematu.	6 pkt	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
3.	Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste/ograniczone, utrudniające realizację tematu.	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo: za wypowiedź, w której zakres środków językowych wykorzystanych przez zdającego jest zadowalający i w której znajdują się 4 błędy językowe, egzaminator przyzna 5 pkt w tym kryterium.

4b. Poprawność ortograficzna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 1 błąd ortograficzny . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (z dysleksją lub dysortografią):</i> Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 4 błędy ortograficzne.	2 pkt
Praca zawiera 2–4 błędy ortograficzne . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (z dysleksją lub dysortografią):</i> Praca zawiera nie więcej niż 5–8 błędów ortograficznych.	1 pkt
Praca zawiera 5 lub więcej błędów ortograficznych . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (z dysleksją lub dysortografią):</i> Praca zawiera 9 lub więcej błędów ortograficznych.	0 pkt

4c. Poprawność interpunkcyjna

Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 8 błędów interpunkcyjnych . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (z dysleksją lub dysortografią):</i> Praca jest bezbłędna albo zawiera nie więcej niż 15 błędów interpunkcyjnych.	2 pkt
Praca zawiera 9–16 błędów interpunkcyjnych . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (z dysleksją lub dysortografią):</i> Praca zawiera 16–30 błędów interpunkcyjnych.	1 pkt
Praca zawiera 17 lub więcej błędów interpunkcyjnych . <i>W przypadku zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (z dysleksją lub dysortografią):</i> Praca zawiera 31 lub więcej błędów interpunkcyjnych.	0 pkt

Informacje o błędach uznawanych za ortograficzne w pracach zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się (z dysleksją lub dysortografią)

1. W ocenie poprawności ortograficznej wypracowania egzaminator będzie uwzględniał następujące błędy (tzn. liczył je jako błędy ortograficzne):
  - **błędy w zapisie wyrazów z u – ó, ż – rz, h – ch**
  - **łamanie zasady pisania wielką literą na początku zdania.**
2. W ocenie poprawności ortograficznej wypracowania egzaminator nie będzie uwzględniał innych niż wymienione w pkt 1. błędów w zapisie (tzn. nie będzie liczył ich jako błędy ortograficzne), w tym:
  - **dodawania, opuszczania, przestawiania liter, sylab lub całych wyrazów**
  - **mylenia liter**
    - o podobnym kształcie (*a – o, l – ł – t, n – r, m – n, u – w, e – ę, a – q, i – j, u – y*)
    - dużych i małych (z wyjątkiem początku zdania)
    - odpowiedników głosek zbliżonych fonetycznie (*b – p, d – t, w – f, g – k, dz – c, sz – s, i – y, ę – em – en, q – om – on, ś – ź, ć – dź*)
    - różniących się w położeniu w stosunku do osi pionowej (*p – b, d – b*) lub poziomej (*m – w, n – u, b – p, d – g, p – g*)
  - **ominięcia drobnych elementów graficznych, w tym**
    - oznaczania miękkości nad literami
    - kropek (*dż, ż, i, j*)
    - „ogonków” przy literach *q* lub *ę* i kreski (wężyka) przy literach *ó, t* lub *ł*
  - **błędów dotyczących podziału wyrazu**
  - **utruty dźwięczności** (*kóska zamiast kózka, proźba zamiast prośba*)
  - **błędów wynikających ze schematycznego stosowania zasad ortografii**, np. *startóje* bo *startować*
  - **mylenia przedrostków z przyimkami**, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*
  - **niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkih**, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*.
  - Wyrazy z błędami, których nie uwzględnia się w ocenie poprawności ortograficznej, egzaminator podkreśli w wypracowaniu, a na marginesie oznaczenia tych błędów otoczy kółkiem np. **ort** albo **o**